

# Oświadczenie złożone przez senatora Ryszarda Knosalę na 53. posiedzeniu Senatu w dniu 29 kwietnia 2010 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Funkcjonujące już od wielu lat przepisy ustawy o rachunkowości nakładają na określoną grupę podmiotów obowiązek publikacji sprawozdań finansowych. Upublicznianie sprawozdań finansowych – dokumentów, które przedstawiają rzetelny i jasny obraz sytuacji finansowej danego podmiotu gospodarczego – jest istotnym elementem zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Możliwość pozyskania informacji o kondycji finansowej danej firmy służy nie tylko ochronie interesów jej potencjalnych kontrahentów, ale przyczynia się również do lepszej ochrony konsumentów. Pojawiają się tymczasem liczne sygnały świadczące o tym, że wiele podmiotów, pomimo jasnych regulacji ustawowych, nie wywiązuje się ze wskazanego wyżej obowiązku publikacji.

Skala problemu może być znaczna. Według różnych szacunków zaledwie około 30% spośród przeszło dwustu pięćdziesięciu tysięcy spółek prawa handlowego, które działają w Polsce, opublikowało w „Monitorze Polskim B” wymagane przepisami sprawozdania finansowe za 2008 r. Zasadniczą przyczyną opisanego zjawiska może być chęć ukrycia przed konkurencją istotnych danych o firmie. Nie bez znaczenia wydaje się również zbyt mało dotkliwa sankcja, jaką przewidziano za uchylanie się od obowiązku publikacji sprawozdania finansowego. Zgodnie z przepisami karnymi zapisanymi w ustawie o rachunkowości niewywiązanie się z obowiązku złożenia sprawozdania finansowego i ogłoszenia go w „Monitorze Polskim B” obwarowane jest jedynie karą grzywny albo karą ograniczenia wolności. Ponadto wiele podmiotów działa w przekonaniu, że zastosowanie rzeczonyj sankcji w praktyce jest mało prawdopodobne, a ewentualna kara grzywny będzie porównywalna z kosztami publikacji sprawozdania.

Zgodnie z art. 64 ustawy o rachunkowości obowiązek publikacji sprawozdań finansowych dotyczy przede wszystkim takich podmiotów, jak banki, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze inwestycyjne, spółki akcyjne. Ponadto sprawozdanie finansowe publikować musi taka jednostka, która spełniła w minionym roku obrotowym co najmniej dwa z następujących warunków:

— średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło w niej co najmniej pięćdziesiąt osób;

— suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro;

— przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.

Obowiązek publikowania sprawozdań finansowych dotyczy zatem podmiotów odgrywających znaczącą rolę w obrocie gospodarczym. Tym bardziej niepokoić musi brak przestrzegania przepisów prawa we wskazanym zakresie.

Wypada również dodać, że kompleksowej regulacji prawnej nie doczekała się, jak dotąd, także kwestia kontroli wykonania opisanego obowiązku. Zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej weryfikację rocznych sprawozdań finansowych do czasu odrębnego uregulowania przypisano do zakresu działania organów kontroli skarbowej. Jednakże rozwiązanie to może pozostawiać pewne wątpliwości, jeśli zważyć na zapisany w art. 1 ustawy cel kontroli skarbowej, jakim jest przede wszystkim „ochrona interesów i praw majątkowych Skarbu Państwa oraz zapewnienie skuteczności wykonywania zobowiązań podatkowych”. Tak określony cel działania organów kontroli skarbowej może przesądzać o tym, że weryfikacja wywiązywania się z obowiązku publikacji sprawozdań finansowych jako pozostająca bez bezpośredniego wpływu na wskazany wyżej cel kontroli skarbowej będzie miała znaczenie drugorzędne w prowadzonych postępowaniach kontrolnych.

W świetle powyższego zwracam się z pytaniem, czy w ocenie pana ministra możliwe jest podjęcie działań, w efekcie których sytuacja się poprawi i zwiększy się stopień wywiązywania się z określonych ustawą o rachunkowości obowiązków w zakresie publikacji sprawozdań finansowych przez zobowiązane do tego podmioty.

Zasadne w tym aspekcie wydaje się przede wszystkim podniesienie sankcji za niedopełnienie wskazanego obowiązku oraz zaprojektowanie skutecznych mechanizmów kontrolnych.

Z wyrazami szacunku  
Ryszard Knosala